

Charles Péguy: Misli

TRAŽENJE ISTINE*

III. 16, 24 svibnja 1902. *les élections*
Triumf bježi od nestalnih i od slabića.

★

III. 18, 10 lipnja 1902. *Monographies*
Svakome je čovjeku dovoljno jedno zanimanje.

★

IV. 3, 4 studenoga, 1902, de Jean Coste
Gotovo se vazda zamjenjuje bijeda i siromaština; ... one su susjede, bez sumnje, ali stoje na protivnim stranama iste granice; s ovu stranu ekonomske granice ekonomski život nije osiguran, s onu je stranu osiguran.

★

Bijednik je u svojoj bijedi, u središtu svoje bijede ... bijednik, koje ga mi poznajemo, bijednik, kakvim ga je učinila nevjera, ima samo jedan odjeljak života, koji mu je unaprijed sav ispunjen bijedom ... njegovo je područje — tamničko dvorište.

★

Još će nas opća zavjera uvjeriti, da nema bijede.

★

Ne možemo držati, da nema bijede, jer je ne gledamo; ona ipak postoji i gleda nas.

★

Dužnost izbavljati nevoljnike iz nevolje i dužnost pravedne podjele dobara nijesu istoga reda: prva je dužnost veoma hitna, drugoj treba da bude mjesta u poretku.

★

Dovoljno je da samo jedan čovjek bude hotimice držan, ili što u stvari izlazi na isto, hotimice pušten u bijedi, da se sruši sav društveni ugovor; dok je i jedan čovjek vani, vrata, koja su pred njim zatvorena, zatvaraju čitav grad u nepravdu i u mržnju.

★

---

*Por. Život br. 7, str. 433 ss

*Ne možeš čovjeka oteti iz ralja moralnih i duševnih nepri-
lika, dok ga ne digneš iz gospodarske bijede.*

★

*Mjesto da živi realnim životom u redu akcije, romantik gleda
sliku, predstavu života, misleći na gledaoce.*

★

*Kao što veliki baštinici imaju bogatstvo, kakva nemaju sko-
rojevići, tako bijedni nasljednici imaju udobnost, kakve nemaju
brodolomci života.*

★

*Štetno je širiti krive misli i ostajati pri tome. Ali proglasiti
kakvu pogubnu ideju i nemarno je povući... mnogo je škodljivi-
je... Autor je mogao povući svoju misao: nije mogao izbrisati
slike, uspomene, koju je obični svijet dobio, sačuvao o toj misli.
Kod prve diskusije javlja se kriva ideja nanovo, bujna; nepromi-
šljena se poredba nameće, jer je zgodna.*

★

IV. 4, 20. studenoga, 1902. M. Georges Colomb

*Ne moramo se zato izgrađivati, što bi učenje bilo zabavno.
Učenje i zabava nijesu neprijatelji, ali nijesu istoga reda. Mogu
se dešavati u isto vrijeme; može se nadostaviti jedno na drugo;
mogu se složiti; ali zabava ne zapovijeda učenju.*

★

*Čovjek, koji u kakvu društvu govori, što ne može govoriti
u društvu, u kome je često, nije pošten čovjek.*

★

IV. 5, 4. prosinca 1902. Les récentes oeuvres de Zola

*Treba da propovijedamo ljepotu: ne odbojnošću ružnoga, ne-
go privlačivošću lijepoga.*

★

IV, 12, 17. veljače, 1903. Cahiers de la Quinzaine.

*U saboru se nikada nije raspravljalo o trovanju alkoholom;
stvar je prodrla; pobjeda bez bitke.*

★

*Evo ljudi, koji znaju, da četiri godine mogu uopće činiti sve,
što im pane na pamet, da ne preuzimaju apsolutno nikakve odgo-
vornosti, da ne će dobiti apsolutno nikakve sankcije, jer mi pla-
ćamo, jer narod plaća.*

★

*Zna se, što znači uravnotežiti državni proračun: znači, nepre-
stano bacati novu hranu u organizam, u koji je sa svih strana ras-
pukao mehanizam, sa svih strana uzurpiran, u stroj sa minimal-*

nim prihodom, a s maksimalnim trošenjem i trenjem u gotovo najbarbarskiji, industrijski mehanizam, u modernu industrijsku organizaciju.

★

IV, 18, 12. svibnja 1903. Débats parlementaires.

Naučiti čitati, to bi bila jedina i prava svrha dobro shvaćena školstva; neka čitatelj zna čitati, i sve je spašeno.

★

IV, 20, 16. lipnja, 1903. reprise politique parlementaire.

Narod i parlamentarci kažu: Republika, sloboda, revolucija; ali to nije ni ista Republika, ni ista sloboda, ni ista revolucija.

★

Kleveta u politici stvara manje zabune, nego otkrivanje istine.

★

IV, 11, 1. ožujka 1904. avertissement au Monde sans Dieu de M. Mangasarian.

Nijedna politika ne može otetiti mjesto religije; politika ne umanjuje vrijednosti mistike.

★

Prava i vječita je većina: nezgrapna i mlitava gomila prostoga naroda bez oblika.

★

Revolucija je vapaj nesavršene tradicije za savršenijom, vapaj manje duboke tradicije za dubljom.

★

Revolucija u stvari, stoji u tome, da dublje kopa u neiscrpnim silama unutarnjega života; ... izvanjski ljudi ne stvaraju revolucijâ, to čine unutarnji ljudi.

★

V, 12, 15. ožujka, 1904. Cahiers de la Quinzaine.

I političari misle o politici kao i mi, oni je prvi cijene koliko vrijedi; to jest preziru je.

★

Vjernost, ustrajnost u radu: nije u tome, da stare pravедnike slijedimo na putu nepravde, kada postanu nepravédni.

★

IV, 2, II. listopada 1904, pour la rentrée.

Krize obuke nijesu krize školstva, to su krize života.

★

Društvo, koje ne uči, ne može se ljubiti: ne može se štovati; a upravo je tako s modernim društvom.

★

Pravi učenjak, koji radi u svome laboratoriju, ne piše Znanost nipošto s velikim Z.

★

IV. 3, 30. listopada, 1904, Zangwill.

Mi bismo rado, da se svijet otimlje o dužnosti prije, nego se stane otimati o prava.

★

VI, 8, 15. siječnja, 1905. Librairie des Cahiers.

Prijateljstvo je propalo, kada treba pomišljati na njegovu obnovu.

★

Pretrpljeni poraz i progonstvo: nesumnjivo su kušnja: a ipak ne znače gotovo ništa prema najstrašnijoj kušnji: prema pobjedi i napasti progonstva, koje bi sad istom imalo izbiti.

★

VI, 9, 29. siječnja, 1905, Textes formant dossier.

Budimo nemoralni i političari kažu, samo čas, samo ovaj čas; odmah zatim moći ćete nanovo postati moralni i nepolitični; nesreća je, što nam se toliko toga govorilo i što nam se toliko toga govori za sve časove bez izuzetka.

★

Mi najrađe činimo svoju dužnost, a da se ništa od toga ne opaža na ulicama.

★

VII, 3, 22. listopada, 1905, notre patrie.

Denuncijacija, koja je vazda bila u praksi vlada i stranaka, uređena je kao službena, državna, politička, parlamentarna, i tako rekavši republikanska teorija.

★

Nikada se neće znati sve podlosti, koje će naši Francuzi učiniti bojeći se, da ih ne bi držali dovoljno naprednjačkim.

★

VII. 4, 5. studenoga 1905. Cahiers de la Quinzaine.

Red, i samo red, konačno rađa slobodom. Nered dovodi do ropstva. Samo demagozima je stalo do toga, da nas pokušaju uvjeriti o protivnome.

★

VII, 5, 19. studenoga, 1905, courrier de Russie.

Kapitulacija je stvarno operacija, kojom se počinje tumačiti, namjesto da se radi.

★

Dvije su vrste profesorskih kandidata i profesora: jedni se bave obukom, ili znanošću, ili kakvim zanimanjem toga reda... i ovakove moramo poštivati, kao što treba častiti svakoga poštena čovjeka, koji hoće da pošteno živi. Ali moramo prezirati svu onu gomilu, sve ono krdo, sve one mlade kruhoborce, jedva vrijedne, dapače nedostojne imena častohlepnika, koji od svojih sveučilišnih titula zahtijevaju samo da prvi, niza se spuštenih ruku, uniđu u politiku.

★

VII, 7, 17. prosinca, 1905, les suppliants parallèles.

Genij se najbolje pokazuje u posljednoj sitnici.

Umjetnost nije ništa, ako nije uređeno obuhvatanje kakve stvarnosti.

★

Često se događalo u povijesti, da su vrlo mala društva neznatnih dobrih ljudi uspjela učiniti, što ne mogoše svršiti velike skupine vrsnih dobrih ljudi. A, naravno, još je češće bivalo, da su veoma sitne skupine neuglednih rdavih ljudi učinile, što nije pošlo za rukom vrlo velikim udruženjima zločinaca.

★

VII, 10, 28. siječnja, 1906, Cahiers de la Quinzaine.

Uživati kakovu povlasticu, to je san svakoga pristaše jednakosti, osobito svakoga francuskoga borca za ravnopravnost.

Držim, da sav trud prijateljstva, koje je vrijedno ovoga imena, treba na to smjerati, da se prijatelj oslobodi, pa i nasilno, istrgne iz onoga, što se drži zabludom ili zločinom.

★

VIII, 3, 4. studenoga, 1906. situation faite... histoire et sociologie.

Čestit čovjek i bez sredstava će mnogo prije doći do kakve istine, nego čovjek, koji ima sredstava, a nema poštenja.

★

(Država) je na oprezu pred svakim čovjekom, i još više pred službenikom, koji ima nešto smisla za stvarnost.

★

Stručni umjetnici, koji htjedoše i u metafizici odlučivati, općenito slabo prodoše, a učenjaci, to im treba po pravdi priznati, još mnogo slabije, ako je to moguće, nego umjetnici.

★

(Istine) su osobe, kojima je u naravi da kompromitiraju.

★

Čovjek, koji hoće ostati vjeran istini, mora se neprestano iznevjeravati svima neprestanim, neprekidnim, neumornim, nanovo pridošlim zabludama.

★

VIII, 5, 2. prosinca, 1906. situation faite... parti intellectuel.

Svaki je otac kriv na koga sin diže ruku: zašto je odgojio dijete, koje će se dići protiv njega.

★

VIII, II, 3 veljače, 1907. Cahiers de la Quinzaine.

Svatko ima svoju metafiziku. Dobri imaju dobru metafiziku. Zli imaju zlu. Opaki opaku... Političari imaju političku. Parlamentarci parlamentarnu. Ludi imaju ludu metafiziku.

★

Velik je filozof: čovjek, koji je otkrio, pronašao neki novi vid, novu neku stvarnost vječne realnosti; to je čovjek, koji svojim redom i svojim glasom unilazi u vječni koncert.

★

IX, I, 6. listopada, 1907. situation faite... gloire temporelle.

Kada kakav siromašan čovjek ima čestitosti u koži, izgubljen je. Mislim: izgubljen za veličine. Od svih mana, koje se hvataju same kosti i moždine, ona je možda najneoprostivija, a ona najmanje i prašta.

★

Danas više barikada ne luči, ne rastavlja na dvoje dobri francuski narod... To čini jedna mnogo manja sprava, ali neizmjereno raširenija, osobito danas, a zovu je vratašca na blagajni.

Charles Péguy.